

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

ČETVRTI ODJEL

PREDMET CERIN PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 54727/00)

PRESUDA

STRASBOURG

15. studenoga 2001.

KONAČNA
15/02/2002

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44., stavku 2. Konvencije. Ona može podlijegati uredničkoj reviziji.

U predmetu Cerin protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. G. RESS, *predsjednik*
- g. A. PASTOR RIDRUEJO,
- g. L. CAFLISCH
- g. J. MAKARCZYK
- g. I. CABRAL BARRETO,
- gđa N. VAJIĆ,
- g. M. PELLONPÄÄ, *suci*,
- i g. V. BERGER, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost održanog 8. ožujka i 23. listopada 2001., donosi sljedeću presudu koja je usvojena 23. listopada 2001.:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 54727/00) protiv Republike Hrvatske kojeg je hrvatski državljanin Čedomil Cerin ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") dana 27. studenoga 1999.

2. Hrvatsku Vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica, gđa Lidija Lukina-Karajković.

3. Podnositelj zahtjeva je tvrdio da, protivno članku 6., stavku 1. Konvencije, građanski postupak kojeg je on pokrenuo nije bio okončan u razumnom roku.

4. Odlukom od 8. ožujka 2001. vijeće je zahtjev proglasilo dopuštenim.

5. Zahtjev je dodijeljen Četvrtom odjelu Suda (pravilo 52., stavak 1. Poslovnika Suda). U okviru tog Odjela, vijeće koje je trebalo razmatrati predmet (članak 27., stavak 1. Konvencije) sastavljeno je u skladu s pravilom 26., stavkom 1. Poslovnika Suda.

6. I podnositelj zahtjeva i Vlada podnijeli su svoja očitovanja o osnovanosti zahtjeva (pravilo 59., stavak 1). Vijeće je odlučilo, nakon savjetovanja sa strankama, da nije potrebna rasprava o osnovanosti zahtjeva (pravilo 59., stavak 2., *in fine*).

ČINJENICE

7. Dana 10. veljače 1984. podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Zagrebu tužbu protiv fizičke osobe O.S., Gradskog sekretarijata za unutrašnje poslove Zagreba i Gradske zajednice općina Zagreba za naknadu štete u vezi s njegovim stanom u Zagrebu.

Podnositelj zahtjeva je naknadno izmijenio tužbeni zahtjev i kao tuženike imenovao M.A., Grad Zagreb i Republiku Hrvatsku.

8. Do dana stupanja Konvencije na snagu u odnosu na Hrvatsku, to jest, do 5. studenoga 1997., Općinski sud u Zagrebu, kao prvostupanjski sud, održao je brojna ročišta, a mjerodavne su vlasti razmotrile brojne prijedloge podnositelja zahtjeva, među ostalim, i one za izuzeće predsjednika vijeća.

9. Posljednji je takav prijedlog bio onaj kojeg je podnositelj zahtjeva podnio 7. svibnja 1996. kad je zatražio izuzeće predsjednika vijeća. Također je tražio izuzeće i Općinskog suda u Zagrebu zbog pristranosti i zahtijevao da njegov predmet rješava drugi sud. Dana 26. rujna 1996. Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio je zahtjev podnositelja zahtjeva.

10. Sljedeće ročište pred Općinskim sudom u Zagrebu zakazano za 9. ožujka 1998. bilo je odgođeno na zahtjev podnositelja zahtjeva zbog njegove odsutnosti iz Zagreba.

11. Sljedeće ročište zakazano za 7. rujna 1998. odgođeno je zbog bolesti podnositelja zahtjeva.

12. Na sljedećem ročištu održanom 2. ožujka 1999. utvrđeno je da je podnositelj zahtjeva pred Općinskom sudom u Zagrebu pokrenuo drugi građanski postupak protiv predsjednika vijeća u dotičnom predmetu i protiv Republike Hrvatske. Stoga je predsjednik vijeća zatražio dopuštenje da se povuče. Njegov je zahtjev prihvaćen i on je izuzet od rada u tom predmetu. Podnositelj zahtjeva je, osim toga, dodatno specificirao svoj tužbeni zahtjev.

13. Tada je predmet u rad raspoređen drugom sucu. Na ročištu održanom 4. prosinca 2000. punomoćnica podnositelja zahtjeva pozvana je da u roku od 30 dana dostavi dokaze o specifikaciji tužbenog zahtjeva podnositelja zahtjeva.

14. Dana 1. ožujka 2001. punomoćnica podnositelja zahtjeva obavijestila je sud da je prestala zastupati podnositelja zahtjeva.

15. Dana 2. i 15. ožujka 2001. podnositelj zahtjeva dostavio je dodatne dokaze i opet izmijenio svoj tužbeni zahtjev. Vlada navodi da novi tužbeni zahtjev nije postavljen na način da bi ga se moglo sudski izvršiti ako bude prihvaćen.

16. Podnositelj zahtjeva pristupio je na ročište 9. travnja 2001. s novim punomoćnikom, ali bez pismene punomoći. Sud je podnositelja zahtjeva pozvao da dostavi pismenu punomoć za svog novog punomoćnika i da svoj tužbeni zahtjev oblikuje na način da ga se može sudski izvršiti ako bude prihvaćen. Čini se da je postupak u predmetu još u tijeku pred Općinskim sudom u Zagrebu.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6., STAVKA 1., KONVENCIJE

17. Podnositelj zahtjeva prigovara da postupak koji se odnosi na njegovu građansku tužbu radi naknade štete u vezi s njegovim stanom u Zagrebu nije okončan u razumnom roku kako propisuje članak 6., stavak 1., Konvencije, čiji mjerodavni dio glasi kako slijedi:

"Radi utvrđivanja svojih prava i obaveza građanske naravi..., svatko ima pravo da...sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj"

A. Razdoblje koje treba uzeti u obzir

18. Sud prvo primjećuje da je postupak započeo 10. veljače 1984., kad je podnositelj zahtjeva Općinskom sudu u Zagrebu podnio građansku tužbu radi naknade štete. Međutim, razdoblje koje spada u nadležnost Suda nije počelo tog datuma, već 5. studenoga 1997., kada je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku (vidi presudu u predmetu *Foti and Others v. Italy* od 10. prosinca 1982., Serija A, br. 56, str. 18, st. 53). Postupak je trenutno u tijeku pred prvostupanjskim sudom. Dakle, on do sada traje više od 17 godina, od kojih tri godine i jedanaest mjeseci spada u razdoblje koje Sud treba ispitivati.

19. Sud nadalje primjećuje da je, u svrhu određivanja razumnosti duljine vremenskog razdoblja u pitanju, u obzir potrebno uzeti i stanje predmeta na dan 5. studenoga 1997. (vidi među drugim pravnim izvorima, *Styranowski v. Poland*, br. 28616/95, ECHR 1998-VIII). U vezi s tim, Sud primjećuje da je u trenutku stupanja Konvencije na snagu u odnosu na Hrvatsku, postupak trajao više od 13 godina.

B. Primjenjivi kriteriji

20. Sud podsjeća da se razumnost duljine postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i imajući na umu kriterije utvrđene njegovom sudskom praksom, i to osobito složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i nadležnih vlasti, kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu. (vidi nedavne pravne izvore, *Humen v. Poland* [GC], br. 26614/95, stavak 60., neobjavljeno, te *Comingersoll S.A. v. Portugal* [GC], br. 35382/97, ECHR 2000-IV).

C. Ocjena Suda

21. Vlada tvrdi da predmet podrazumijeva kako pravnu, tako i činjeničnu složenost i da sadržaj predmeta podnositelja zahtjeva nije zahtijevao posebnu hitnost u donošenju odluke u njima. Ona se poziva na sudsku praksu Suda tvrdeći da su predmeti koji zahtijevaju posebnu hitnost oni koji se odnose na obiteljskoppravna pitanja odnosno na naknadu štete žrtvama prometnih nesreća, na interese velikog broja ljudi i takozvani *dismissal cases* tj. predmeti u vezi s otkazom.

22. Podnositelj zahtjeva tvrdi da predmet ne podrazumijeva nikakvu složenost, jer je iz činjenica jasno da je njegov tužbeni zahtjev opravdan.

23. Sud smatra da, čak i kad predmet ne bi zahtijevao posebnu hitnost, te čak kad bi on možda i podrazumijevao određenu činjeničnu složenost, ti čimbenici ne objašnjavaju sveukupno trajanje postupka.

24. Glede ponašanja podnositelja zahtjeva, Vlada tvrdi da je ponašanje podnositelja zahtjeva pridonijelo odugovlačenjima postupaka zbog toga što mu je trebalo otprilike deset godina da specificira svoj tužbeni zahtjev i zbog toga što je podnosio brojne prijedloge za izuzeće predsjednika vijeća i predsjednika sudova koji su rješavali njegov predmet. Štoviše, on je podnio dva prijedloga za izuzeće Općinskog suda u Zagrebu zbog pristranosti. Osim

toga, oko 40 ročišta odgođeno je na zahtjev podnositelja zahtjeva. Suci su podnositelja zahtjeva također nekoliko puta upućivali da uzme punomoćnika, a podnositelj zahtjeva je to učinio tek 1995. godine.

25. Podnositelj zahtjeva tvrdi da je zbog promjena u političkom sustavu, to jest, zbog činjenice da je Socijalistička Republika Hrvatska koja je bila jedna od republika bivše Jugoslavije postala Republika Hrvatska, neovisna država, on morao prilagoditi imena tuženika u svom tužbenom zahtjev. Nadalje, fizička osoba O.S. koju je tužio kao tuženika umrla je i on je i u vezi s time morao izmijeniti svoj tužbeni zahtjev. Druge su izmjene njegovog tužbenog zahtjeva bile posljedica stalno rastućih troškova kojima je bio izložen u odnosu na imovinski predmet postupka kao i zbog činjenice da su tuženici napravili neke nezakonite promjene na dotičnoj zgradi. On naglašava da je samo pet ročišta odgođeno zbog njegovog izostanka.

26. Sud će ispitati samo okolnosti koje su mjerodavne za razdoblje koje se uzima u obzir. Istina je da su u tom razdoblju na prijedlog podnositelja zahtjeva odgođena dva ročišta. Međutim, u tom razdoblju, podnositelj zahtjeva nije tražio izuzeće suda zbog pristranosti. Iako je podnositelj zahtjeva pokrenuo postupak protiv predsjednika vijeća, to ne bi moglo opravdati duljinu postupka. Uobičajena je zadaća suda odlučivati u sudskom postupku o okolnostima koje bi mogle zahtijevati izuzeće sudaca koji sudjeluju u određenom predmetu. Osim toga, podnositelj zahtjeva ima punomoćnika koji ga pravno zastupa još od 1995. Sud smatra da u odnosu na druga pitanja ponašanje podnositelja zahtjeva samo po sebi ne može opravdati dugotrajnost postupka.

27. Glede ponašanja vlasti, Vlada tvrdi da su domaći sudovi pokazali revnost u vođenju postupka. Vlada osobito naglašava da je Općinski sud u Zagrebu održavao ročišta u redovitim vremenskim razmacima, iako je radno opterećenje u građanskom odjelu toga suda bilo ogromno, a svakom je sucu u rad raspoređeno negdje oko devetsto do tisuću predmeta.

28. Podnositelj zahtjeva se ne slaže s Vladom tvrdeći da nikakvo prihvatljivo obrazloženje nije ponuđeno kako bi se objasnila odugovlačenja postupka u odnosu na njegov zahtjev za naknadu štete. Iako je godine 1985. odnosno 1990. predsjednik vijeća zatražio od Zemljišnoknjižnog odjela u Zagrebu i Ministarstva unutarnjih poslova da dostave mjerodavnu dokumentaciju, te su institucije to propustile učiniti. Nadalje, prošlo je otprilike tri godine i deset mjeseci prije nego je njegov zadnji zahtjev za izuzeće predsjednika vijeća bio ispitan.

29. Sud primjećuje da je u razdoblju koje se uzima u obzir predmet bio neaktivan barem od 5. studenoga 1997. do 9. ožujka 1998., te zatim od 2. ožujka 1999. do 4. prosinca 2000., što iznosi četiri mjeseca i četiri dana odnosno jednu godinu, devet mjeseci i dva dana. Stoga Sud nisu uvjerila Vladina objašnjenja za odugovlačenja. On podsjeća da je dužnost država ugovornica organizirati svoje pravosudne sustave na takav način da mogu svakome jamčiti donošenje konačne odluke o sporovima koji se odnose na građanska prava i obveze u razumnom roku (vidi, među drugim pravnim izvorima, *Horvat v. Croatia*, br. 51585/99, stavak 59., očekuje se objavljivanje).

30. U svjetlu kriterija utvrđenih u svojoj sudskoj praksi i imajući na umu sve okolnosti ovog predmeta, Sud smatra da duljina postupka koji je još u tijeku, a koja duljina je predmet prigovora, nije u skladu sa zahtjevom razumnog roka. Stoga je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije.

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

31. Članak 41. Konvencije predviđa sljedeće:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije ili dodatnih protokola, a unutarnje pravo visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Odšteta

32. Podnositelj zahtjeva tražio je da mu se dosudi 912.000 njemačkih maraka (DEM) kao naknadu za financijski gubitak kojeg je on navodno pretrpio zbog nerazumne duljine postupka o kojem se radi. On je objasnio da bi, u slučaju da je postupak bio okončan u razumnom roku, on bio vlasnik četiri stana te da bi ih bio u mogućnosti iznajmljivati.

33. Vlada tvrdi da podnositelj zahtjeva nije pretrpio nikakvu materijalnu štetu zbog duljine postupka, te da nema uzročno-posljedične veze između duljine postupka i financijskih očekivanja podnositelja zahtjeva

34. Sud primjećuje da se zahtjev podnositelja zahtjeva za naknadom materijalne štete prvenstveno temelji na izgubljenim financijskim mogućnostima koje su spekulativne naravi. On se ne može upuštati u ocjenu kakav bi ishod bio da je u odnosu na tužbu podnositelja zahtjeva konačna odluka donesena u razumnom roku. Sud stoga odbacuje zahtjev.

35. U odnosu na nematerijalnu štetu, podnositelj zahtjeva tražio je iznos od 220.000 DEM.

36. Vlada je od Suda zatražila da ocijeni iznos pravedne naknade koja bi se dodijelila na temelju njegove sudske prakse u građanskim predmetima u kojima je bila potrebna uobičajena revnost.

37. Sud prihvaća da je podnositelj zahtjeva pretrpio štetu nematerijalne naravi zbog duljine građanskog postupka kojeg je pokrenuo. Temeljeći svoju ocjenu na pravičnoj osnovi i imajući na umu okolnosti predmeta – osobito sveukupno trajanje postupka i osobnu situaciju podnositelja zahtjeva – Sud podnositelju zahtjeva dodjeljuje 30.000 hrvatskih kuna (HRK), kao naknadu nematerijalne štete.

B. Troškovi i izdaci

38. Podnositelj zahtjeva je na ime troškova i izdataka tražio 12.000 DEM, ali nije specificirao svoj zahtjev za naknadu pravnih troškova i izdataka kojima je bio izložen pred domaćim sudovima i pred Sudom.

39. Vlada poziva Sud da ocijeni troškove i izdatke kojima je podnositelj zahtjeva bio izložen.

40. Prema sudskoj praksi Suda, troškovi i izdaci se mogu priznati jedino u mjeri u kojoj ih je podnositelj zahtjeva stvarno imao i u kojoj su bili nužni, te koji su razumni u odnosu na *quantum* (vidi, između ostalih pravnih izvora, *Nikolova v. Bulgaria* [GC], br. 31195/96, ECHR 1999-II, stavak 79.). U ovom predmetu, a na temelju informacija koje ima u posjedu i na temelju naprijed navedenih kriterija, Sud primjećuje da u spisu nema elemenata koji bi ukazivali na to da je podnositelj zahtjeva, pred domaćim sudovima, bio izložen ikakvim dodatnim izdacima zbog duljine postupka. Što se tiče troškova i izdataka kojima je bio izložen pred njime, Sud podnositelju zahtjeva dodjeljuje 2.500 HRK.

C. Zatezna kamata

41. Prema informacijama koje ima Sud, zakonska kamatna stopa koja se u Hrvatskoj primjenjuje na dan donošenja ove presude iznosi 18% godišnje.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Smatra* da je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije;

2. *Smatra*

(a) da tužena država treba, u roku od tri mjeseca od dana kada presuda postane konačna u skladu sa člankom 44., stavkom 2. Konvencije, podnositelju zahtjeva isplatiti sljedeće iznose:

(i) u odnosu na nematerijalnu štetu, 30.000 (trideset tisuća) hrvatskih kuna;

(ii) u odnosu na troškove i izdatke 2.500 (dvije tisuće i pet stotina) hrvatskih kuna;

(b) da se nakon proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata prema godišnjoj stopi od 18%

3. *Odbacuje* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu te troškove i izdatke.

Sastavljeno na engleskom i upućeno u pisanom obliku dana 15. studenoga 2001. u skladu s pravilom 77., stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Vincent BERGER
Tajnik

Georg RESS
Predsjednik